

Associació per a la
Recuperació de la
Memòria Històrica
de Mallorca

www.memoriadelesilles.org

Temps de la Memòria

Número 12 / Gener 2010

Sumari

- **Editorial:**
De veritat només
n'hi ha una p.2
- **Assemblea general** p.3
- **Premi Dignitat 2009** p.3
- **Programa educatiu** p.4
- **L'herència republicana**
p.4
- **El monument al
"Balears" fa aigua:**
**Torn de rèplica a
Àngels Fermoselle:**
**Pedres contra la teulada
de la memòria** p.5
- **És possible
contextualitzar
el feixisme?** p.7
- **Informe Ajuntament de
Palma sobre el monòlit
de sa Feixina** p.8
- **Quan diuen
contextualitzar...?** p.9
- **Adhessions al manifest
d'enderrocament** p.9
- **Un mariner republicà
que no té cap
monument** p.10
- **Mis antepasados...** p.11
- **2001 A Balearic
Odyssey** p.12
- **Poema Jaume Roig** p.12

El monument "Balears": ferit, tocat i enfonsat

- **ARMHM demana la retirada del monument
d'exaltació feixista**
- **55 associacions li fan costat en aquesta demanda**
- **L'Ajuntament de Palma té l'informe de la UIB que
avala l'enderrocament i calla**

**Per una nova Feixina
neta de símbols
feixistes!**

De veritat només n'hi ha una

En el món tot està xapat en dos: pobres i rics; bons i dolents; justícia i arbitrarietat; llibertat i repressió, veritat i mentida.

Per molt que actualment se dugui més el políticament correcte, l'ambigüitat dels termes, la diplomàcia de les mitges tintes, l'equidistància dels pols... que tan sols tracta d'ubicar-nos en el apàtic centre fora de qualsevol radicalització, en l'encefalograma pla, en un limbe de la consciència que no ens deixi prendre partit per una d'aquestes dues postures... arribava un moment en el qual no és possible romandre per més temps en aquest ponderat lloc de tolerància infinita, de voluntat anèmica, de neutralitat interessada i imparcialitat

Crèdits:

Han col·laborat:

Josep Suárez Ferrer
Marçal Isern
Amparo García
Virgínia Roig
Peter de Echave
Mª Antònia Oliver
Miquel Trias
Juan Hernández
Blas Guevara

Coordinació, disseny i maquetació:

Blas Guevara

Temps de la Memòria

és el butlletí trimestral de l'ARMHM.

La publicació no es fa responsable de les opinions dels seus col·laboradors.

Per posar-se en contacte amb nosaltres:

tempsdelamemoria@gmail.com
o al 625 45 45 00

vergonyosa: perquè des de la indefinició només podem optar al buit de les idees, a la indigència de l'esperit, al no-res.

I és exactament aquest buit i aquest no-res amb el que se condemna a la pena més capital de totes: l'oblit i la indiferència, a tantes persones sepultades en foses comunes, tirades per les voreres, desaparegudes sense rastre; i del que fan tan bon ús uns polítics que parlen molt elocuentment amb el seu silenci, i que com a representants d'una ciutadania haurien d'actuar (Els polítics xerren –o callen–, i els líders actuen).

La classe política se troba ancorada en una postura de confortable hipocresia, anestèsica indolència i pietosa negligència: perquè no és possible empenedir-se de qualche cosa si no s'ha fet res. Però amb compte, perquè l'absència dels nostres actes i aquesta passivitat indecent porten necessàriament conseqüències. Ja sabem que aigua passada no mou molí, però no podem mirar cap el futur sense tancar definitivament el passat i no de qualsevol manera, sino d'una vegada per totes.

Hi trobam únicament silenci per part d'uns polítics (i uns jutges –sí és que no són el mateix) que són hereus de tots aquells que donaren la vida per la llibertat i la igualtat de tots els homes. Que defensaren una democràcia, en la qual ara vivim, que mos pensam sòlida, que existirà pels segles del segles i que es consolida pel ximple fet d'anar a votar. La democràcia va costar molta sang, i la major part d'aquesta

va ser dels seus defensors, perquè ara s'ens ompli la boca de drets i llibertats. Hi ha un enemic implacable a l'ombra: la complacència. Sembla que la Guerra Civil és matèria pels llibres, que això passà fa molts d'anys, que està totalment superada i no se tornarà repetit (segurament a Iugoslàvia pensaven qualche cosa semblant i ja sabem que va passar), però encara n'hi ha molts deixebles d'una casta que arrasà amb la intel·ligència, el progrés i tots les persones que creien en un món millor, persones de les quals nosaltres també som hereus. Tant de bó no haguem de dir mai que això ja ho vàrem avisar, però l'home no entén una altra història que la pròpia en la qual se mou, d'aquesta manera el passat no l'interessa i per descomptat se'l trobarà repetit davant seu en qualsevol moment. La història és cíclica perquè no prenem consciència que estam de pas, i que només som un vincle d'unió entre els nostres avantpassats i els nostres descendents, transmetent uns valors i uns ideals que ens foren llegats.

Prendre decisions atemoreix perquè duu intrínsecament la possibilitat d'errar en l'elecció. Però tard o d'hora s'haurà d'elegir: podrem no escollir el més correcte però segur que serà el millor dels possibles o al manco el menys dolent. No som paladins de la raó absoluta, però la història ens dóna, i donarà, la raó; perquè defensam la justícia, la igualtat, els drets humans i la veritat.

La veritat no necessita explicació, la mentida –i tots ho sabem– sí. ■

Associació per a la
Recuperació de la
Memòria Històrica
de Mallorca

Plaça Hospital, 4
Casal d'Entitats
07012 Palma
tempsdelamemoria@gmail.com
Tel. 625 45 45 00

Benvolguts amics/amigues,

Voldria començar aquesta carta desitjant-vos una bona entrada d'any que sens dubte serà ple d'activitat per a tots nosaltres.

Us convocam el proper **27 de febrer a la IV Assemblea** ordinària que amb caràcter anual hem de fer i que tindrà lloc a la **Sala d'actes del Centre de Cultura Flassaders** (C/ Ferreria 10, 07002 Palma) a les **10 hores** en primera convocatòria i a les **10'30** en segona, acabant al voltant de les 13 hores. Ens agradaria que fos oberta a la participació de tots i totes.

Ordre de dia:

1. **Lectura i aprovació de l'acta de l'Assemblea anterior.**
2. **Informe de gestió any 2009.**
3. **Modificació estatuts referent a la limitació de 4 vocals a la Junta Directiva i al canvi d'adreça i nom de l'Associació.**
4. **Renovació de càrrecs.**
5. **Feines 2010.**
6. **Precs i preguntes.**

Per altra banda, per dur endavant les diferents tasques de l'Associació necessitam del suport econòmic dels socis. Per facilitar la nostra feina, us adjuntem el document de domiciliació bancària preparat pel tresorer perquè, si així ho voleu fer, ens el retorneu signat.

Ja sabeu que a l'Associació totes les propostes són escoltades i totes les persones que vulguin treballar més activament són benvingudes.

A l'espera de la propera trobada rebeu una forta abraçada.

Maria Antònia Oliver Paris, *Presidenta de l'ARMHM.*
Palma, a 22 de gener del 2010

Memòria de Mallorca reb el Premi Dignitat 2009

La **Comissió de la Dignitat, organització catalana que té per objectiu aconseguir el retorn als seus legítims propietaris de la documentació incautada pel règim franquista**, ha atorgat els Premis Dignitat 2009 al grup valencià Al Tall, a l'historiador Josep Termes, al periodista Emilio Silva i a l'**Associació "Memòria de Mallorca"**. Els motius del premi a Memòria de Mallorca són, segons es llegeix a l'acta:

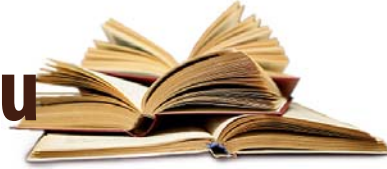
- *Lluitar per la Dignitat és justament el que estan fent, de fa molts anys, els companys de l'Associació "Memòria de Mallorca".*
- *Tot denunciant les arbitrarietats i falses interpretacions que s'han fet sobre la seva pròpia història,*

no han deixat de lluitar per saber on són els republicans mallorquins assassinats pels franquistes durant i després de la Guerra Civil.

- *També lluiten per recuperar els noms i cognoms dels morts enterrats oblidats en fosses, els morts silenciats per la dictadura.*
- *Se'ls atorga un Premi Dignitat també per altres lluites seves, com l'eliminació del monument feixista al creuer de guerra Balears, situat al parc de Sa Feixina de Ciutat, símbol de l'horror franquista.*
- *La seva permanent lluita per recuperar la veritat de història dels oblidats que donaren la vida per una Mallorca millor i democràtica és un model a seguir per a tots. ■*

Programa educatiu

Memòria de Mallorca

La nostra Associació ha creat un programa específic per oferir a tots els Centres Educatius de la nostra comunitat, un programa d'informació i sensibilització d'uns fets que encara avui estan pendents d'esser resolts i que globalment coneixem com "Recuperació de la Memòria Històrica".

El programa està dividit amb dues parts:

1. **Visites als centres docents de testimonis** de la repressió franquista i de representants del moviment de la Recuperació de la Memòria Històrica, destacant de manera ferma la defensa dels drets humans, per dinamitzar el procés que involucri el conjunt de la societat balear, en aquest cas els nostres joves, a recuperar la història del període 1936 - 1977, amb l'objectiu de conèixer i aprendre del nostre passat i integrar l'experiència de les víctimes oblidades de la guerra i la repressió franquista en la nostra història.
2. **Oferim també la possibilitat d'una visita guiada dels escolars** presentada per investigadors a dos dels llocs de repressió més importants de l'illa: el Cementiri Municipal de Palma i al Bosc de la Memòria, aquest

darrer ubicat enfront del Fortí d'Illetes, centre de detenció i afusellaments durant la guerra. El Cementiri de Palma representa un dels llocs més significatiu de la repressió a Mallorca i El Bosc de la Memòria és l'únic espai d'homenatge permanent a les víctimes de la repressió franquista a la nostra illa. Aquests espais formen part de la memòria col·lectiva respecte dels crims i abusos greus comesos durant la guerra civil i dictadura franquista.

De moment, la primera part ha sigut aprovada pel Departament d'Iniciatives del Consell de Mallorca. Pensam que és una bona notícia i estam segurs que aquesta iniciativa donarà resultats, a partir de febrer començam a fer visites als instituts i esperam que properament ens sigui acceptada la segona part del projecte.

Durant molts d'anys ens negaren la nostra història, ens robaren la història dels nostres padrins i pares, amb molt d'esforç i amb l'ajuda de testimonis l'estam recuperant. Ara tenim la possibilitat d'integrar l'experiència del nostre passat a les presents i futures generacions. Un objectiu que consta en els nostres estatuts, amb aquesta iniciativa pretenem i esperam ajudar a aconseguir-ho. ■

L'herència republicana

Per Amparo García

Baix aquest cel blau, serè, on es troba la Sala Augusta a Palma de Mallorca i que els seus fonaments estan cimentats on s'amaguen llàgrimes, angoixes, dolor i terror. Va ser un magatzem de fusta abans de la maleïda guerra i va ser condicionat per els vencedors feixistes al acabar aquesta amb una presó per tancar als vençuts i ferlos patir amb la incògnita de si els afusellarien a l'endemà, tot un horror.

Lo que ara serveix per divertir al públic. En aquells temps i sota un cel blau, serè com avui,

els empresonats no ho podien veure'l amb el mateix color que els que van a gaudir avui d'un merescut descans. Per cada pas que es dóna sobre el terra del Cinema, s'està trepitjant sobre el dolor, molt de dolor. Quants innocents van ser condemnats a mort entre aquelles pedres pudents. On dormien i malviuen amuntegats els que van ser capaços de donar la vida per la República.

Avui tracten de que oblidem el que vam viure i pregunto, com es pot oblidar la condemna a mort d'un pare, un fill o un marit? Qui és capaç d'esborrar de la seva ment al seu pare o

germà o qualsevol familiar tan estimat? Nosaltres no demanem res, tan sols un record, en respecte i una llibertat per els que van lluitar a mort fins que acabaren amb les seves vides.

Amb l'ordre, el treball i la pau d'Espanya i tots els que van quedar vius per seguir endavant prenem el relleu dels que van marxar. Perquè la nostra idea de pau i justícia no ens la podran arrabassar. És nostra, digna herència republicana, la que aixeca els punys tancats amb honra i dignitat, la mateixa que els hi falta a qui ens la va robar. Per això no són els vencedors. ■

El monument al “Balears” fa aigua! ...de pertot

Torn de rèplica a Àngels Fermoselle

Memòria de Mallorca

Memòria, pedres i bregues

Àngels Fermoselle (Activista cívica)

Desanima veure com de vegades els insults i les lluites més greus es donen precisament entre les persones més properes. Entre germans, entre veïnats, entre gents de ideologies molt similars però amb matisos de diferència, es poden establir bregues destructives de baixa intensitat que m'entristeixen.

Aquests pensaments me ve arrel de la polèmica sorgida entorn la conservació o no del monument de sa Feixina de Palma. Es tracta d'un monòlit amb element afegits que es va alçar gràcies als donatius de molta de gent i també amb doblers públics. No va ser proposat des del govern dictatorial franquista, va ser idea d'un diari local per recordar les víctimes de l'enfonsament del vaixell de guerra Balears. Molts de mallorquins havien mort o sobreviscut amb seqüeles. Ben segur que l'insuportable dinàmica i llenguatge grandiloqüent dels colpistes va aprofitar aquest element per fer-se propaganda.

El monument pot agradar mes o menys, com tot, però el que està clar és que la immensa majoria de la gent de Mallorca que té menys de 70 anys, ha conviscut amb ell sense atorgar-li cap significat concret. Aquesta és la gràcia de les pedres, que passen a formar part del nostre paisatge i queden despallades de significat amb el pas del temps.

A hores d'ara, no obstant, aquesta història es coneix una mica més i és un bon moment per contar-la. M'interessa poder explicar als meus néts que uns traïdors varen alterar l'evolució democràtica de tot l'estat espanyol i provocaren guerra, destrucció i injustícies. Que no tothom que lluitava al seu bàndol eren d'ideologia feixista, que n'hi havia molts que eren joves obligats a enrolar-se tan sols perquè la zona on vivien havia caigut del costat colpista. Que a l'enfonsament molts de mariners innocents havien mort també, igual que les víctimes civils que el vaixell de guerra prèviament havia provocat amb bombardejos indiscriminats des de la costa andalusa.

Espero que finalment es conservi el monument aquí on és i que es posi una placa explicant el fet, tot i sabent que molta gent no la llegirà i seguirà essent simplement una fita dins la ciutat. És suficient que serveixi perquè unes poques persones en facin pedagogia.

Desitjar això me fa sospitosa de combregar ideològicament amb el feixisme, o de tergiversar la història i de traïr les autèntiques víctimes del franquisme? Al contrari. No es una estàtua eqüestre del dictador, no és una carrer que implica homenatge als colpistes. Desitjo la seva conservació perquè no es poden esborrar les empremtes de la nostra història, per molt horrible que aquesta sigui. A més, hem de mantenir la memòria per no caure al perill de repetir.

Aquest article fou publicat a la “Veu de Mallorca”

Rèplica de Memòria de Mallorca:

PEDRES CONTRA LA TEULADA DE LA MEMÒRIA

Desanima llegir articles com el firmat recentment en aquestes pàgines per Àngels Fermoselle sota el títol de “Memòria, pedres i bregues”. Desanima haver de llegir els mateixos febles arguments de la dreta més nostàlgica en la veu de gent d'esquerres, de gent

activista i informada que ha impulsat lluites ciutadanes dignes i engrescadores, cercadores d'un món més just. Desanima i també entristeix haver de participar a un debat que a un país civilitzat del nostre entorn (França o Alemanya, per exemple) seria absolutament impossible mantenir.

La Sra. Fermoselle, de la mateixa manera que la pràctica totalitat dels partidaris de la conservació del monòlit en memòria del Creuer “*Baleares*” (ja siguin de dretes o d’esquerres) solen utilitzar quatre inconsistents arguments bàsics per a defensar el seu manteniment: 1. El monument va ser fruit de la “subscripció popular” 2. Hi moriren molt de mallorquins 3. Ens pot servir pedagògicament per recordar aquella etapa històrica. 4: La societat palmesana “ja s’ha acostumat” a la seva presència. Anem doncs a rebatre aquests punts sense insults (mai ha estat el nostre estil) ni bregues (que no som al pati del col·legi).

1. Parlar d’una “subscripció popular” a la societat franquista mallorquina dels anys de la immediata postguerra on la manca de llibertats era asfixiant i on es vivia sota una fèrria dictadura feixista ens sembla un sarcasme. Està comprovat que molt de mallorquins que participaren a la col·lecta pro-monument ho feren per evitar represàlies. Negar-se a col·laborar econòmicament, en aquelles circumstàncies, era molt perillós, t’hi jugaves anys de presó o la vida si eres denunciat. De fet, fins i tot hi va haver una sorprenent donació procedent de presoners republicans de la presó de Palma. No crec que hagi ningú que pugui creure que una subscripció d’aquestes característiques, en un moment històric com aquell, tingués les mínimes condicions per a ésser plenament lliure i espontània.

2. És ben cert que hi va haver mallorquins que hi moriren al naufragi del *Baleares*, però aquesta dada ha estat sovint magnificada. Els illencs no representaven més que una petita part de la tripulació composta en el seu noranta per cent per mariners peninsulars (bascos i gallecs principalment). L’autèntica “connexió” amb la societat mallorquina del vaixell “*Baleares*” venia donada pel seu propi nom i perquè el Port de Palma va ser utilitzat com a important base d’operacions de la marina franquista durant la Guerra Civil. Malauradament, la nostra illa va ser el lloc del que partiren nombrosos avions i vaixells amb missions de bombardeigs. El Creuer *Baleares* (com el Creuer *Canarias*, com els avions feixistes italians que sortien de Son Sant Joan) és convertit en un autèntic missatger de la mort per a milers de civils de poblacions costaneres mediterrànies fidels al govern de la República. D’aquestes víctimes, emperò, no hi ha cap monument, carrer o referència en el seu record a la nostra illa.

3. Alguns de nosaltres no podem esperar a tenir nets per fer pedagogia sobre la nostra història recent. Ens toca fer aquesta feina avui mateix amb els nostres fills. Quan, passant pel parc de Sa Feixina, ens han demanat quin significat tenen el monòlit i les seves inscripcions, en lloc d’alegrar-nos per “la utilitat educativa” del monument, el que hem sentit és un atac de vergonya. A un al·lot

jove que ha nascut i crescut en els valors democràtics i no arrossega els traumes i les pors heretats del franquisme, li costa molt entendre com és possible que l’any 2010 resti erigit a la nostra ciutat un insult a la democràcia i als drets humans com aquest. Per fer pedagogia amb referències arquitectòniques sobre la nostra guerra i postguerra hi ha llocs molt més adients. Des de “Memòria de Mallorca” hem proposat diverses vegades la recuperació del Fortí d’Illetes per a aquestes funcions. Aquesta construcció, que viu en el present una greu decadència i un oblit generalitzat, va ser escenari de nombroses execucions per part del règim franquista. És un lloc que mereix la creació d’un Museu de la Memòria que, com els camps de concentració alemanys, ajudi a mantenir viu el record d’aquells fets sagnants treballant així per evitar la seva repetició. Seria el millor homenatge envers la memòria de les víctimes. Tot el contrari d’un monòlit enaltidor de les idees que provocaren el seu assassinat.

4. No sabem quines dades maneja la Sra. Fermoselle per afirmar amb tanta seguretat això que “*està clar que la immensa majoria de la gent de Mallorca que té menys de 70 anys, ha conviscut amb ell (el monòlit de Sa Feixina) sense atorgar-li cap significat concret*”. Un comentari molt agosarat sens dubte i de molt difícil comprovació. Si bé és cert que les poblacions s’acaben acostumant a moltes coses desagradables (pol·lució, embussos de trànsit, corrupció.....) això no vol dir que les aprovin i que no veurien amb bons ulls la seva desaparició. Sigui com sigui, el fet que les associacions de veïns més importants de la zona (Puig de Sant Pere, es Jonquet i Santa Catalina) siguin partidàries de la retirada del monòlit és un bon termòmetre per a conèixer l’opinió dels ciutadans que viuen la presència d’aquest vestigi feixista de més a prop, dia rere dia.

Des de Memòria de Mallorca mai se’ns ocorreria acusar la senyora Fermoselle de “*combregar ideològicament amb el feixisme*”, no hi dubtem de les seves conviccions democràtiques. Per això ens sorprèn i ens costa molt entendre la seva ferma defensa d’un monument d’inqüestionable arrel feixista, inaugurat personalment per un sanguinari dictador feixista i que és va convertir en punt de reunió i escenari de nombrosos actes d’exaltació feixista durant dècades.

La nostra associació no alimenta bregues ni insulta. Entenem que el vertader insult (per a tota la ciutadania i per al record de les víctimes del franquisme) és la permanència d’aquest monòlit d’exaltació feixista a un lloc públic, on passegen els ciutadans, on juguen els nins. Per a nosaltres aquestes pedres no tenen cap gràcia. Són pedres que la ciutat de Palma llença contra la seva pròpia teulada de la memòria. ■

Aquest article fou publicat a la “Veu de Mallorca”

És possible contextualitzar el feixisme?

Per Marçal Isern Ramis
Vocal de Memòria de Mallorca

El cinisme i la hipocresia dels membres d'ARCA són un insult a les víctimes del feixisme a Mallorca i a tot l'Estat espanyol. Comparar el camp de concentració d'Auschwitz amb el monument al Balears és una manipulació descarada i inhumana de la història de la Shoa. Els camps de concentració foren el lloc d'assassinat de milers d'éssers humans innocents, assassinats pel feixisme Alemany, amb la col·laboració dels altres feixismes europeus, com l'espanyol (no oblidem que milers de ciutadans espanyols foren assassinats als camps de treball de Mauthausen i Ravensbruck, perquè el govern dictatorial feixista espanyol els va desposseir de la nacionalitat espanyola i els entregà als nazis). El monument al Balears exalta, de manera intencionada des que es projectà el 1939, el feixisme còmplice dels crims nazis. El monument no és el símbol de l'extermi d'un grup social: és el d'exaltació dels assassins. És un insult a tots els demòcrates que un col·lectiu que apel·la a la democràcia per crear un comissió d'experts per "contextualitzar" el monument (en cap cas el manifest no parla de l'eliminació, fet molt curiós d'una comissió el de no discutir totes les opcions) estigui tan obsessionat en el manteniment d'un símbol d'exaltació del feixisme espanyol, aliat dels nazis.

Cal recordar al Sr. directiu d'ARCA que a bord del Balears lluitava un mariner de la Kriegsmarine anomenat Jürgen Jensen, membre de la Legion Kondor de l'Alemanya Nazi, que donava assistència tècnica als mariners i als oficials feixistes. Utilitzar el sofriment dels assassinats als camps de la mort nazis com a excusa per mantenir un símbol que exalta una tripulació, formada en part pels col·laboradors dels que assassinaven a Auschwitz, és senzillament repugnant, inhumà i antidemocràtic.

Intentar contextualitzar el monument és una equivocació perquè, a part d'eliminar el sentit del monument en sí (el monument tan sols s'entén amb tots els elements arquitectònics. Per què ARCA no demana que reposin l'estatua del mariner? Tan sols així el conjunt tendria sentit?), pot donar a entendre que el franquisme no fou tan dolent, que el feixisme espanyol es pot contextualitzar, que es poden extreure fins i tot algunes lliçons positives del règim que assassinà a 200.000 persones i en va represaliar milers més. I Cort, què diu el democràtic ajuntament de Palma de tot aquest tema? Resta de manera ignominiosa en silenci i deixa que els col·lectius facin càbales sobre la seva decisió. El silenci de la vergonya. Mentrestant, el monument continua on sempre, honorant el feixisme, i ja en són 64 anys. ■

Pròximament

La tercera temporada de la sèrie documental **Memòria i Oblit d'una guerra** de la Televisió de Mallorca, reanuda l'emissió de nous capítols a partir d'aquest mes de gener, els dijous a les 22.20, diumenges a les 20.40 h:

1. **CAMPOS:**
PENEDIMENT I PERDÓ
2. **SA POBLA**
EL COST DE LA FIDELITAT
3. **ARTÀ i SON SERVERA**
FERIDES DE GUERRA
4. **EIVISSA**
OMBRES A L'ILLA DE LA LLUM (I)
5. **EIVISSA**
OMBRES A L'ILLA DE LA LLUM (II)
6. **FORMENTERA**
LA SAL I LA FAM
7. **MENORCA**
EL VENT DE LA GUERRA (I)
8. **MENORCA**
EL VENT DE LA GUERRA (II)
9. **L'EXILI**
L'ADÉU A LES IDEES
10. **BUCHENWALD**
LA VERGONYA DE WEIMAR
11. **MAUTHAUSEN**
L'INFERN DELS REPUBLICANS
12. **MEMÒRIA VIVA**

Assistència psicològica

Plaça de l'Hospital, 4
Casal d'entitats
C.C. La Misericòrdia

Dimecres de 15.00 a 17.00 h
Dijous de 10.30 a 12.30 h

Concertar cita prèvia únicament durant aquest horari
al tel. 971 21 96 60

COMUNICAT: Informe Ajuntament de Palma sobre el monòlit de sa Feixina

Memòria de Mallorca

Des de fa mesos, Memòria de Mallorca insisteix que el monòlit dedicat al creuer Balears incompleix la Llei de la Memòria històrica i representa perpetuar els valors de la violència i la repressió que caracteritzaren el franquisme, a la vegada que suposa un insult a la memòria de totes les víctimes (cada una d'elles i de les seves famílies) del règim dictatorial i assassí.

L'Ajuntament de Palma no ha contestat cap ni una de les peticions que li ha fet arribar la nostra Associació en nom dels més de tres-cents socis i de les més de cinquanta entitats que demanaven la demolició del monòlit. Tots els contactes per trobar una solució s'han limitat a una reunió amb la Regidora d'igualtat durant el mes d'octubre i a una resposta administrativa després de veure'ns obligats a interposar un recurs administratiu (és increïble haver d'arribar a interposar un recurs administratiu davant el silenci de Cort!). Des d'aleshores, dues respostes tècniques però cap contestació política. Ja es sap, no hi ha res més insultant i més desanimador que el silenci, perquè silenci equival a desconsideració.

Avui, hem pogut llegir a les pàgines d'un mitjà de comunicació que l'Ajuntament de Palma ja té l'informe que va encarregar per determinar el valor patrimonial i històric del monòlit de Sa Feixina i que aquest n'avalua la demolició en compliment de la llei. Aquesta informació indica, a més, que la regidora de Cultura coneix aquest informe des de fa mesos.

Així doncs, donant per bona la informació periodística, Memòria de Mallorca vol fer el següent comunicat:

- Si és cert que l'Ajuntament de Palma coneix l'informe que avala la demolició del monòlit de Sa Feixina des de fa mesos, el seu silenci es converteix en una greu desconsideració envers de la societat mallorquina i indica una passivitat alarmant, una indefinició preocupant i una nul·la predisposició per complir el que ells mateixos prometien al seu programa electoral: la desaparició de la simbologia franquista de Palma.
- És cert que l'Ajuntament de Palma va encarregar un informe a la UIB per determinar el grau de protecció i la història del monòlit de Sa Feixi-

na, però també ho és que tenen l'informe que, gratuïtament i desinteressadament, els va fer Memòria de Mallorca en el qual es recollia la història del creuer de guerra, les seves activitats, la gènesi del monument i la base legal per demanar la seva demolició. Del nostre informe no en feren ni cas, a dir veritat, ni tan sols ens l'han contestat.

- Memòria de Mallorca respecta la informació apareguda el dia d'avui, així com la resolució de l'informe, que avala les nostres tesis. A més, ens mostrem absolutament satisfets per les seves conclusions, sempre i quan no hi hagi cap canvi de darrera hora després de veure la publicació d'avui.
- Memòria de Mallorca vol denunciar, una vegada més, el silenci polític de l'Ajuntament de Palma. Ens sentim menyspreats per aquesta institució i considerem una falta de respecte envers dels nostres socis i de totes les víctimes la desconsideració que patim per part d'una institució i dels seus representants polítics dels quals, no ho oblidem, la major part són militants del mateix partit que ho eren moltes de les víctimes que patiren la repressió precisament per aquesta militància. L'eliminació de la simbologia franquista equival a tenir una posició política envers de la repressió. NO volem, ni voldrem, que els responsables dels ciutadans, els nostres polítics, s'amaguin darrere dels informes tècnics per evitar pronunciar-se. Els dirigents de les institucions són els polítics i també són els primers que han de donar exemple mitjançant les seves directrius. El franquisme i la repressió exigeixen una resposta política clara i contundent i això és el que demanem.
- Memòria de Mallorca insisteix a l'Ajuntament de Palma, a la seva Batlessa i a la Regidora de Cultura que no facin més voltes ni deixin passar més el temps i compleixin la Llei d'una vegada per totes. ■

Quan diuen **CONTEXTUALITZAR...?**

Per Josep Suárez Ferrer

Contextualitzar, per a mi, és un verb neutre. És a dir, no diu res, sinó se concreta d'una forma clara la intenció que mou aquest verb.

D'entrada, ja hi ha un cert dubte, des d'on parteix el subjecte que planteja que una cosa s'ha de contextualitzar. És a dir, s'ha modificar de qualque manera el seu ús habitual.

Per tant, quan les nostres autoritats diuen que el monument erigit al parc de Sa Feixina pel règim dictatorial de Franco i beneït per ell en persona, no diuen altre cosa que la seva intenció de deixar-lo eixorc d'intencionalitat. I això és una **GRAN MENTIDA** que no pot admetre qualsevol persona assenyada.

Com exemple, aquí teniu la foto del homònim monument de Maó, una vegada "contextualitzat".

Només hi poden estar d'acord aquelles persones que la seva consciència està manipulada o avergonyida, i no admet de cap de les maneres que la anomenada guerra civil no fou altra cosa que un genocidi que va continuar fins a la mort del dictador Franco.

Tots els que lluitem per la Justícia, la Honorabilitat i el Reconeixement històric d'unes persones, encara desaparegudes i no rehabilitades a la nostra societat, com exemple de ciutadans compromesos per la cultura i el bé comú, tan escàs avui en dia, no aturarem fins que aquest monument, vergonya de

qualsevol demòcrata, no sigui **ESBUCAT**.

Més clar no ho podem dir, però sí molt més fort, amb les manifestacions fetes i que continuarem fent, fins aconseguir el seu enderrocament, vergonya d'una ciutat com Palma i, per extensió, de tota Mallorca. ■

Adhessions al manifest de Memòria de Mallorca per a l'enderrocament del "Balears"

- 1 Associació Memòria de Mallorca
- 2 Comissió de la Dignitat
- 3 STEI (Sindicat de Treballadores i Treballadors de l'Ensenyament - Intersindical de les Illes Balears)
- 4 UGT Balears
- 5 CGT Balears
- 6 CNT Balears
- 7 SEPC-UIB (Sindicat Estudiants Països Catalans Universitat de les Illes Balears)
- 8 Ateneu Llibertari Estel Negre
- 9 Associació de Veïnats del Puig de San Pere
- 10 Associació de Veïnats d'Es Raval de Santa Catalina
- 11 Associació Unió d'Associacions de Mallorca
- 12 Associació Escola en Pau
- 13 Coordinadora Nacional Colectivo Víctimas del Franquismo
- 14 Psicólogos sin Fronteras
- 15 IGMAN - Acció Solidària Illes Balears
- 16 Esquerra Unida Illes Balears
- 17 Esquerra Republicana a les Illes Balears
- 18 Llobi per la Independència
- 19 Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya - Illes Balears i Pitiusès
- 20 Joves d'Esquerra Nacionalista

- 21 CMI. Militant Balear.
- 22 PCPE- Balears (*Partit Comunista dels Pobles d'Espanya*)
- 23 Col·lectiu de Joves Comunistes
- 24 Associació Unió Cívica per la República
- 25 Associació Senegalesa Mallorquina
- 26 Col·lectiu Republicà del Baix Llobregat
- 27 Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica Castelló
- 28 Fòrum per la Memòria del País Valencià
- 29 Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Catalunya
- 30 Asociación Memoria y Justicia de Andalucía
- 31 Asociación Recuperación Memoria Histórica Aguilar de la Frontera
- 32 Asociación para la Recuperación de la Memoria Histórica de Aragón
- 33 Asociación Memoria Histórica de Palencia
- 34 Asociación para la Recuperación de la Memoria Histórica de Valladolid
- 35 Asociación Ateos y Republicanos
- 36 Movimiento de Víctimas de Crímenes de Estado de Colombia
- 37 Sindicat d'Estudiants de les Illes Balears
- 38 Mans Fora de Venèçuela
- 39 Fundació Frederic Engels
- 40 Plataforma Ciutadana Gent de Marratxí
- 41 Musidiversitat S.L.
- 42 Asociación Barri tv
- 43 Asociación Candela Projectes Solidaris

- 44 Federación Estatal de Foros por la Memoria
- 45 Plataforma Ciutadana Gent de Marratxí
- 46 Ajuntament de Bellpuig
- 47 Excombatens mariners republicans
- 48 Associació de Veïnats Es Jonquet
- 49 Associació d'Amics i Víctimes del Còmic
- 50 Llibreria Espai Norma
- 51 Associació Amics del Poble Saharai
- 52 Fòrum per la Memòria d'Eivissa i Formentera
- 53 Coalició de Treballadors per la Democràcia
- 54 Comissions Obreres
- 55 Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, AELC

Altres Comunitats Autònomes

José Luís Muga Muñoz (*Facultad de Ciencias Jurídicas y Sociales. Universidad Rey Juan Carlos*)
Luz Helena Ramírez (*MOVICE, Movimiento de víctimas de estado en Colombia*)
Floren Dimas Balsalobre (*Ex president Asociación Amigos de los caídos por la libertad. Múrcia*)
Hèctor López Bofill (*Professor de Dret de la Universitat Pompeu Fabra i Premi Mallorca de Poesia 2009*)

Internacionals

Inés García Holgado (*Abogada, Buenos Aires, Argentina*)
Benjamín García Holgado (*Abogado, Buenos Aires, Argentina*)
Hilda Retondo (*Abogado, Buenos Aires, Argentina*)
Eduardo Buchi (*Analista de Sistemas, Buenos Aires*)

I a més 120 particulars

Un mariner republicà que no té cap monument a la seva ciutat

Per Maria Antònia Oliver, presidenta de Memòria de Mallorca

Dia 24 de gener 2010 ens ha deixat n'Antònia Bennàssar, filla del caporal Miquel Bennàssar, assassinat al fortí d'Illetes al 1937 perquè es va oposar a l'alçament militar. Va ser, n'Antònia, una de les persones que ens sol·licitaren la recerca del seu pare. No sabia quasi res d'ell, ni tan sols sabia que tenia un arbre amb el nom del seu pare en el Bosc de la Memòria de Bendinat.

Quan li vaig dir es va posar molt contenta. Me contava tota emocionada que quan va trobar l'arbre del seu pare, va sentir per primera vegada la seva presència i que es va emocionar molt. Era una de les persones que sempre que fèiem algun acte en el Bosc venia, també a les concentracions davant els jutjats per exigir les exhumacions. A la darrera va portar l'única foto que tenia del seu pare, tota orgullosa en va dir: era ben guapo, no ho trobes?, i la veritat és que ho era ben guapo, vestit de mariner. Quan férem la campanya de recollida de mostres d'ADN dels familiars dels desapareguts, record que va venir a la Universitat i molt satisfeta em va entregar les mostres, per si el dia de demà trobàvem les restes del seu pare. Una història trista però que vull contar en homenatge a Antònia Bennàssar, la filla d'un mariner republicà fidel al seu jurament i principis que avui, a la seva ciutat, Palma, no té cap monument a la seva memòria. Un home que no va morir en combat com ho feren els mariners del "Balears", que no es va poder, com a mínim, defensar, un home que va ser assassinat.

Vaig trobar inscrita la seva mort en el llibre del cementiri de Palma, està enterrat a "Hoyos", en els forats on enterraven les víctimes de la repressió franquista, sense placa, sense nom. L'ajuntament de Palma no vol fer cap monument allà, això sí, espera des de fa mesos un informe per poder preservar i contextualitzar el de Sa Feixina en memòria de tots els mariners de la guerra.

Algú pensa que aquest home voldria ser honorat alhora i devora els que defensaren el franquisme, la dictadura i el feixisme?.

Avui, la seva filla, n'Antònia Bennàssar ha tancat definitivament les seves ferides:

SOL·LICITUD D'INFORMACIÓ DE PERSONES DESAPAREGUDES

Registrat: Mª Antònia Oliver per L'ARMHM

Data: gener 2007

DADES DE LA PERSONA DESAPAREGUDA

Pàg. N° 57

Nom: Miquel

Cognoms: Bennàssar Palmer

Data de naixement: 1903

Localitat: Sóller o Palma

Estat civil: Casat

Ofici: Caporal fogoner de l'Armada

Militància política (partit polític, sindicat):

No ho sé, però he sentit a dir que no era un home polític.

Circumstàncies de la "desaparició": Segons m'ha contat la meva tia (germana del meu pare) el detingueren i el mataren durant la guerra, jo vaig néixer el dia 10 de desembre de 1936, tinc la signatura del meu pare al meu certificat de naixement, ignoro la data de la seva mort i on fou enterrat.

Descripció de la persona desapareguda (totes les dades són importants):

Estatura aprox.: Es veu que era un home molt alt i fort

Color cabell: negre

Edat: 33 anys

Coneixeu on va estar detingut i en quines dates?: No sé si va estar detingut, ara he sabut per tu que li feren consell de guerra el dia dotze de gener del 37 i el mataren el dia següent per inducció a la rebel·lió.

La meva mare era de Canàries i quan mataren mon pare jo tan sols tenia uns dies, la mare va decidir anar cap al seu poble i es va tornar a casar amb un home que va resultar ser una mala persona, ens apallissava i maltractava. En aquell temps no et podies separar i ma mare va decidir enviar-me a viure amb una germana del meu pare a Palma, em va enviar cap a Barcelona amb 8 anys tota sola i allà en va recollir la meva tia que em va portar a viure a Palma. Jo tenia el cos completament ple de blaus dels cops d'aquest home, no he tornat a veure ma

7ª entrega

Per Juan Hernández

Mis antepasados y otros recuerdos...

Mi madre con sus hermanos

La abuela Josefa, en 8 años y medio tuvo 6 hijos/as. A mi madre la crió una cabra (me contaba que a

gatas, se colocaba debajo de la cabra y le mamaba; aún no sabía discernir y frecuentemente se echaba a la boca las cagarrutas (excrementos de cabras y ovejas), en la creencia que eran aceitunas negras. A los dos que murieron, los alimentaban con biberón y a su hermano Francisco, con el pecho que le daba una vecina y la poca leche que tenía su madre; éste era una criatura tan delicada que parecía hecho de porcelana china. A su otro hermano, Faustino, le buscaron una nodriza que lo crió 13 meses, quedando muy rollizo y sano; más tarde nació la hermana pequeña; a mi tía, llamada Anita, mi abuela no quiso buscarle nodriza ¿sería porque mi abuelo Quito era bastante pillo? el caso es que la crió con biberón y papillas con leche, azúcar y harina de trigo tostada; creció siempre muy débil. Cuenta mi madre "Yo recuerdo a mi madre trabajando sin descanso y con poca salud, muchos hijos en poco tiempo, tan poco, que no le daba tiempo a reponerse de uno a otro. Así que tuvieron que dejar de fabricar alpargatas, aunque siempre tenían compromisos de clientes, pero ya no podían: Con tanta matanza, criar los hijos y estar trabajando hasta las tantas de la noche a la luz de un candil y más tarde, a la luz del gas de un carburero, pues allí no había llegado la luz eléctrica. Además, con tan poca luz se pasaba las noches lavando y repasando la ropa. Cuando terminaba agotada, tenía

que estar lista para, al alba, seguir con el duro trabajo diario.

Y sigue mi madre "En cuanto a mi padre, conforme iba mejorando económicamente, se acostumbró al juego de cartas y ya todo eran discusiones y disgustos, así que yo, cuando más a gusto estaba durmiendo me despertaba a causa de los frecuentes sollozos de mi pobre madre y yo, como era la mayor, era la que siempre pagaba los trastos rotos: Me obligaban a llevarme a mi hermana de pañales cuando yo sólo tenía 9 años; mis dos hermanos cogidos uno de cada lado del vestido. Así es lógico que ninguna amiga quisiera jugar conmigo. Yo, con gavillas de sarmientos le arreglaba una camita y una barraca, la tapaba y me iba a jugar con mis amigas sin acordarme de mis hermanos, así que, cuando terminaba el juego iba donde había dejado a mi hermanita y no la encontraba... alguien que pasaba por allí, escuchaba el llanto de la niña, la cogía y se la entregaban a mi madre. Yo ya me dirigía a casa con el consiguiente susto, aunque si mi padre no estaba, mi madre se limitaba a regañarme y si me pegaba, me hacía poco daño, mas si mi padre se enteraba, el cinturón de cuero me lo dejaba bien marcado en la piel; yo le temía mucho ya que con sólo mirarme ya me ponía a temblar y cualquier cosa que llevase entre las manos, se me caía automáticamente y las más de las veces se me soltaban las narices del susto echando sangre. Algunas veces me rebelaba, echando a correr, con tal de no tener que llevarme a mis tres hermanos, aunque cuando regresaba ya sabía el castigo: de rodillas y cara a la pared mientras ellos comían. Tenía tantas ganas de que andase mi Anita, que a los 9 meses ya la había enseñado a caminar. Así que pocos mimos y caricias recibí cuando más los necesitaba.

Seguirá en la próxima entrega. Saludos a todos/as mis sufridos lectores. ■

mare ni he sabut res més d'ella. La família del meu pare no tenia relacions amb la mare i jo vaig acabar dient mama a la meva tia. Del pare tampoc en parlaven, a mi em varen negar el passat fins que la tia abans de morir em va contar que el meu pare fou pres i jutjat, l'acusaren de passar informació als vaixells republicans i dos dels presos, no sé si per ells salvar la vida o per rancúnies, el van acusar i va ser afusellat. Aquest dos homes salvaren la vida però varen estar tancats molt d'anys, un d'ells va morir a la presó i quan ja estava malalt, en el llit de mort cridava de remordiments, els presos el sentien demanar perdó a en Miquel Bennàssar.

Teniu cap document sobre el desaparegut (cartes, fotos, certificat defunció, certificat desaparició): Tan sols una fotografia vestit de mariner, era un home molt guapo.

DADES DE LA PERSONA QUE FA LA PETICIÓ

Nom: Antònia

Cognoms: Bennàssar Méndez

Biografia

BENNÀSSAR I PALMER, Miquel
Ciutat de Mallorca -
Fortí d'Illetes, Calvià

"Era caporal fogoner de l'Armada i de qualque manera degué oposar-se a l'alçament militar. Dia dotze de gener del trenta-set, va comparèixer davant un Consell de Guerra acusat d'inducció a la rebel·lió. L'endemà era executat."

Diccionari Vermell.
Llorenç Capellà, 1989.
Editorial Moll

El mes d'abril, Antònia, portaré un ramet de flors al teu pare, com feies sempre tu.

Gràcies pel teu testimoni. ■

2001 A Balearic Odissey

Per Miquel Trias

És ben segur que entre els defensors del monument als "heroes del Balears" hi ha gent ben intencionada amb propostes de contextualitzacions i altres operacions estrafolàries que em guardaré com de caure de criticar. Però també hi ha ficada la dreta mossona i antimallorquina que el considera intocable en tots els detalls i en fauna defensa saguntina. I per què ho fan?, per entendre-ho estaria bé fer la comparança entre la situació present i la famosa pel·lícula "2001 A Space Odissey". En una

escena d'aquesta, els homínids tocaven una pedra negra, dipositada per extraterrestres, cosa que en milloravala intel·ligència, passant a un estadi "superior" de l'evolució. De la mateixa manera i amb resultats contraris, -com podeu veure en el dibuix que vos tramet- els cavernícoles de la Mallorca d'avui cerquen el contacte amb els seus monuments per mantenir l'esperit feixista viu i despert, per combregar amb l'obra del dictador Franco, suprem exponent de l'Espanya reaccionària, centralista i inculta. ■

Memòria de Mallorca, fent ús del dret que en justícia ens empara, hem presentat al Jutjat de lo Contenciós Administratiu de Palma, un recurs contra la resolució desestimatòria de l'Ajuntament de Palma, contraria a la demolició del monument dedicat a la tripulació i al creuer de guerra franquista "BALEARES".

Consideram que l'Ajuntament de Palma està dilatant en el temps la demolició del monument, lesionant així el dret efectiu a la reparació moral i a la recuperació de la memòria personal i familiar dels que patiren persecució i violència per raons polítiques o ideològiques durant la guerra civil i el Franquisme, a més d'incomplir de manera reiterada l'article 15.1º de la llei 52/2007 (Llei de Memòria Històrica) i els drets fonamentals de les persones.

L'Associació Memòria de Mallorca seguirà treballant per assolir els drets de les víctimes del franquisme i farà ús de quantes iniciatives legals i legítimes consideri necessàries, reclamant a qui pertoqui, en aquest cas a l'Ajuntament de Palma, el dret a la Veritat, la Justícia i la Reparació.

Associació Memòria de Mallorca

POEMA

Som na Virgínia Roig Fernández. He trobat aquest escrit del meu pare, Jaume Roig Gomila, que va estar tancat després de la guerra per el règim franquista, va morir fa dos anys i això ho va escriure, més o manco en els anys seixanta.

*Si con lágrimas se rompieran
las cadenas del tirano,
ya largos años hiciera
que el pueblo libre asentado
forjara en yunque de plata
leyes de paz y trabajo.
Pero ¡no! llorais en vano
hijos del encarcelado,
mujeres viudas con luto
por sus padres y hermanos.
No lloreis porque el tirano
no humaniza vuestro llanto.
No lloreis porque el verdugo,
sin alma, sin fe, sin nada
no le ablandan vuestras penas
no siente vuestra desgracia.
Pues de haberla sentido,
ya hace años se marchara,
pero no, no siente pena
en vuestro mal se solaza
y en goce morboso y fiero
nuestra miseria le agrada.
El defensor de la ley,
el defensor de la patria,
es un Judas mal pagado
el que vendió nuestra España
primero a Italia "fachi"
luego al pintor alemán,
más tarde se unió a los yanquis
y el pueblo gime sin pan.
Qué le importan las mazmorras
del pueblo triste oprimido,
él discursea y amasa fortuna,
y glorias vanas.
Mientras los trabajadores
están sin luz y sin casas
mientras nuestros hijos piden
el pan que apenas les basta.
Alcemos nuestra bandera
abajo la tiranía,
gritad y luchemos juntos
por la libertad perdida.*